

ВІДГУК
на освітню програму «Право»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право»

Рецензована освітня програма третього (освітньо-наукового) рівня, що реалізується у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля, спрямована на підготовку висококваліфікованих науковців у сфері правової науки та практики. Вона має інноваційний характер, відрізняється новими поглядами та способом мислення щодо адаптації національного законодавства до європейського та до вимог сталого розвитку. Такий підхід забезпечує здатність проводити наукові дослідження, спрямовані на економічне самопосилення держави та протистояння загрозам національного та економічного суверенітету України. У процесі успішної реалізації освітньої програми здобувачами вищої освіти будуть засвоєні такі вміння, як здатність генерувати нові ідеї та визначати шляхи для їх реалізації у галузі освіти, науки та професійної діяльності, розробляти оптимальні стратегії своєї діяльності. А також - навички застосування професійних та особистісних якостей для забезпечення конкурентоспроможності української освіти та науки у світовому освітньому та науковому просторі. Очікуваний результат від засвоєння зазначених вмінь та навичок це - здатність збирати, опрацьовувати та критично використовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти України, доктринальні джерела та рекомендації належних правозастосовних (законодавчих, судових, правоохоронних, тощо) практик у галузі юридичної освіти та науки; вміння формулювання наукової проблеми, робочих гіпотез досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, тощо.

Серед позитивних моментів можна відзначити наявність курсів, які дозволяють забезпечити відповідність програмних результатів навчання запитам стейкхолдерів, а саме «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку», «Законодавство України в контексті євроінтеграції»

тощо. Відзначимо, що саме курс «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку» дає можливість суб'єктам третього освітньо-наукового рівня вивіряти відповідність своєї свідомості, як майбутнього фахівця у галузі науки, офіційно визначеним правовим та організаційним засадам реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні. Законом України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» таким напрямом розвитку науки і техніки на період до 2020 року було заявлено: фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі сталого розвитку суспільства і держави. Тобто, зупинившись на виборі для вивчення саме цієї дисципліни, аспірант лаконічно підтверджує високий рівень усвідомлення. Водночас, слід звернути увагу на наявність патріотичної складової у комплексі заходів правового виховання аспіранта, що змушує його розділяти заходи протистояння загрозам економічному суверенітету нашої країни. Професор Ольга Шаповалова, яка є гарантом освітньо-наукової програми та автором курсу зі сталого розвитку, розглядає можливість здійснення адаптаційного процесу стосовно національного законодавства до вимог сталого розвитку за певних умов. Вони такі: збереження економічної незалежності, яка означає насамперед самостійне формування економічної політики, здійснення державного контролю над національними ресурсами й державне регулювання економіки; забезпечення усталеності і стабільності національної економіки; підсилення здатності до саморозвитку і прогресу.

Також зазначимо, що цей курс є актуальним з огляду на сучасні тенденції розвитку усіх країн світу, які розпочали перехід від суто економічної моделі розвитку до пошуку оптимального балансу між трьома складовими – економічною, соціальною та екологічною. Водночас ухвалення на Саміті ООН зі сталого розвитку 17 глобальних Цілей сталого розвитку на період до 2030 року, оновлення Стратегії сталого розвитку ЄС та розробка й впровадження в Україні Стратегії сталого розвитку на період до 2030 року,

що триває наразі в Україні, дають можливість говорити про актуальність та своєчасність запровадження такого курсу задля підготовки фахівців, зданих до створення сприятливих умов для діяльності нинішнього та майбутніх поколінь та припинення деградації природних екосистем шляхом впровадження нової моделі економічного зростання, що базується на засадах сталого розвитку, тощо.

Варто зазначити, що науковці, які пройдуть успішне навчання за освітньо-науковою програмою, матимуть змогу, ґрунтуючись на результати власних теоретичних досліджень, впливати на якісне перетворення сучасного українського права, а, отже, збільшиться людський потенціал та з'явиться кадровий ресурс для забезпечення конкурентоспроможності Луганського регіону та України у світлі сталого розвитку суспільства і держави та адаптації до європейських стандартів.

Водночас хотілося б звернути увагу на таке питання. Наразі, зважаючи на світові тенденції, виникла необхідність впровадження цифрових технологій для управління інформацією, комунікації, створення контенту, що передбачає розширення переліку компетенцій, необхідних для навчання та професійної діяльності, активного громадянства й соціальної інтеграції. Однією з таких компетенцій є інформаційно-комунікаційна компетентність, визначена у ст.12 Закону України «Про освіту», яка розглядається як критичне і відповідальне використання та взаємодія з цифровими технологіями для навчання, професійної діяльності (роботи) та участі у житті суспільства, що включає цифрову та інформаційну грамотність, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту, кібербезпеку тощо. Вважаємо, що впровадження курсу, який сприяв би формуванню у майбутніх науковців розуміння принципів, механізмів та логіки цифрових технологій, правових та етичних принципів, пов'язаних із використанням цифрових технологій, вміння використовувати цифрові технології для підтримки творчості, активного громадянства та соціальної інтеграції, доступу та захисту інформації тощо, є важливим та нагальним.

Крім того слід відзначити комунікаційну складову, яка включає здобуття мовних компетентностей з іноземним компонентом, що сприятиме не лише реалізації можливості представлення результатів наукових досягнень іноземною мовою, а й подоланню мовного бар'єру, входженню до європейського комунікативного простору, можливості роботи із першоджерелами тощо. Водночас, вважаємо, що у разі технічної можливості, реалізацію цієї компоненти необхідно посилити, запровадивши курс «Правове забезпечення цифрової економіки», який викладатиметься суто іноземною мовою.

Зрештою відзначимо, що Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля має потужний кадровий потенціал, спроможний реалізувати освітньо-наукову програму спеціальності «Право». Гарант програми - Ольга Вікторівна Шаповалова - є доктором юридичних наук, професором, членом декількох спеціалізованих вчених рад із захисту докторських дисертацій, експертних рад МОН України, знаною вченою у галузі права. Кадрове забезпечення освітньо-наукової програми відповідає профілю дисциплін, що викладаються. Наявна матеріально-технічна база, досвід, необхідні для якісної підготовки здобувачів вищої освіти в сфері права в Луганській області.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що рецензована освітня програма першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право» мають необхідні структурні та змістовні складові, містять сучасні вимоги до рівня підготовки випускників-правників. Програма має самостійний, творчий характер, є завершеною та може бути використана в освітньому процесі при підготовці правників.

Директор Науково-дослідного інституту
правового забезпечення інноваційного
розвитку НАПрН України

Підпис

Глібо С.В.
(прізвище)

засвідчую:

поміш. дир з орг. коорд. роботи О.І.Трохим.

С.В. Глібо